

Ninggam Māsum Hta Nga Ai Hkristu A Hpring Tsup Ai Māgam

Htina chyum daw: :Yhn.1:14; 1Kor.15:45b; Shr.1:4; 3:1; 4:5; 5:6; 2:4-5; 19:7-9; 21:2; 22:17a.

I. Kārai Kāsang a ga shāka ningnan yaw māsing a shābung nlu ai shārin achyin lam gaw (1Tim.1:3-4) ninggam māsum-māsha rudi hkam ai lam, yawng māyawng lawm ai lam hte ninggam shātsaw lam-mādang ni hta nga ai Hkristu a hpring tsup ai māgam hte seng ai shārin achyin lam rai nga ai.

- A. “Kārai Kāsang a bai lu la ai lam gaw gāra rē lam, dai gaw gāra hku byin wa na ngu gaw anhtē ndai shārin achyin lam hpe gāra hku tek jum ai ntsa hta seng nga ai” (witnetsali). Ndai shārin achyin lam hpe san pra ai ga yan lāngai hku ginchyum dat lu nga ai-“Kārai Kāsang a bai lu la ai lam gaw Kārai Kāsang gaw hkum sai shan byin wa nna, hkum sai shan gaw asak jaw ai Wēnyi byin wa nna Hpung hpe gawgap nna, dai gaw Hkristu a hkumhkang byin wa nna, Yērusalem māre hku ngut kre hpring tsup wa ai lam rai nga ai” (*The Divine and Mystical Realm*, pp.17-18).
- B. Kārai Kāsang hte rau Mādu a bungli gālaw mānang hku rau sha bungli gālaw na mātu māra (2Kor.6:1; 1Kor.3:9) anhtē ni gaw Hkristu hpe Mādu a Kārai seng ai hte sung htum lam ninggam māsum hta nga ai hpring tsup ai māgam hta chyē chyap na mātu, hkrum kādup hkam sha na mātu hte kābu gāra na mātu (Hkristu hpe amyat lu na mātu-Hpi.3:8-14) ra nga ai.

II. Shinggyim rudi hkam ai lam ninggam rai nga ai shawng ningnan ninggam hta Mādu a māsha shāngai lam gaw Mādu a si hkam lam du hkra hta Hkristu gaw npu de na ahkyak lam ni hpe ngut kre shāngun wa ai.

- A. Mādu a māsha rudi hkam ai ninggam hta Hkristu gaw shādawn shādang nnga ai Kārai hpe shādawn shādang nga ai māsha kāta de la sa wa ai. Hkristu gaw Betlehem māre kaw na pru wa ai rai tim mung, Mādu a pawpru wa ai lam gaw chyāloi nhkoi kaw na, htani htana nhtoi kaw na sa wa ai lam rai nga ai. Da ndai gaw Hkristu a htani htana lādaw rē ai lam hpe mādun let, māsum lāngai Kārai gaw htani htana byin ai lam kaw na aten kāta de du wa na mātu, Betlehem māre hta māsha lāngai hku shāngai ai jaw ē Mādu a Kārai rudi hpe māsha rudi kāta de du wa na mātu hkyen lājang wa ai lam mādun nga ai-Mi.5:2.
- B. Mādu a māsha rudi hkam lam ninggam hta Hkristu gaw māsum lāngai Kārai hpe daw māsum nga ai māsha hte rau gumhpawn ai lam gāyau ai lam, gumhpawn shang lawm shāngun lam nga wa ai-Luk.1:35; 2:40; 52; Yhn.4:10-11; 1:14.
- C. Mādu a māsha rudi hkam ai mādang hta Hkristu gaw Mādu a māsha rudi hta law htam sut su ai Kārai Kāsang hpe Mādu sāma mānam ai mai kāja ai kaw na Mādu a sut su ai sat lāwat ni hta dan dawng shāngun ai.
1. Māsha-hkye la Mādu a hku hkau tsawra lam, tsawra lam, hkam shārang lam, n-gaw nwai nga ai lam, chyēna ai lam ngu ai māsha mai kāja ai lam ni gaw Mādu gaw māra hpring ai num hte kānawn māzum ai lam hta dandawng mādun wa ai. Mādu a Kārai seng ai sat lāwat ni grau nna māsha lāngai a māra ni hpe māra raw dat na mātu Kārai seng ai ahkang aya hte māra raw hkrum yubak māsha hpe simsa lam jaw ai sat lāwat ni mung dandawng lam nga wa ai-Luk.7:36-50.
 2. Kāja ai Sāmari māsha hku māsha-hkye Mādu gaw Jwe amyū dāmya ni hku ning ma kap wa ai māsha hpang shanhtē a mātisan dum hpa, si hkyen ai māsa, nga ai shāra hta sa wa ai. Mādu gaw shi a Kārai rudi hte rau shi a māsha rudi hta mātisan dum ai lam nga wa let, dai ni gaw si māni ai ana shājim ya ai lam hte hkye la ya ai lākawn ya ai lam nga wa let, shi a ahkyak dik ra nga ai lam hpe hpring tsup hkra jāhpring ya wa ai-10:25-37.
 3. Hkristu gaw wudang ntsa si hkam ai shāloi Mādu hte rau wudang māra hkrum ai yuba māsha lāhkawng gaw lāngai gaw “Yēsu, Mādu gaw Mādu a mungdan kāta de yu wa ai shāloi ngai hpe myit dum ya rit”| ngu tsun wa ai. Yēsu gaw shi hpe “ngai kāja wa teng teng tsun de ga, dai ni hta ngai hte rau Hparadisū hta nga na nngai” ngu tsun wa ai. Da ndai gaw Mādu a htani htana rai nga ai jaw lu jaw sha ai tsawra myit gaw Mādu hpe lākawn lānawn ai māsha mai kāja lam kaw na dandawng ai Kārai seng ai sat lāwat hpe mādun ai lam rai nga ai-23:42-43.
- D. Mādu a māsha rudi hkam ai ninggam Hkristu gaw wudang ntsa si hkam ai kaw na Mādu a yawng māyawng lawm ai tāra je yang lam hpe ngut kre hpring tsup shāngun wa ai.
1. Mādu a tāra seng ai hkrang shaw la lam gaw Kārai Kāsang hkye hkrang la lam a mābyin lādat hku Kārai Kāsang a dinghpring ai hku rai let, dai gaw yubak māsha ni a ntsa Kārai Kāsang a dinghpring ai jet ai tāra hpyi shawn ai ni hpe myit dik shāngun ai-Rom.1:17a; 3:21-26; 9:30-30.
 2. Dai gaw yubak māsha ni hpe Kārai Kāsang a shawng hta māra raw hkrum ai (Luk.24:47), kāshin kāmum hkrum ai lam (Heb.1:13), dinghpring ai kaw du ai lam (Rom.3:24-25), Kārai Kāsang hpang bai

pri nem shāngu ai lam (5:10a), Kārai Kāsang hpang de shāra hte seng ai jāsan jāseng shāngun ai lam (1Kor.1:2; Heb.13:12) a mātu rai nna, dai zawn rē atsam ningja hpring ai, shāra jāhkrat hkrum ai kam sham ai ni gaw Kārai Kāsang a hkrung ai hkye hkrang la lam hpe kābu gāra nna Kārai Kāsang a htani htana yaw māsing ngut kre hpring tsup lam hte Kārai Kāsang a jāhtum yaw shāda lam lu la awng dang lu na mātu Kārai Kāsang a grau nna tsaw ai chyēju kāta de shang lu na mātu rai nga ai(Rom.5:10; 17.21).

III. Ninggam lāhkawng rai nga ai Mādu a yawng māyawng lawm ai lam ninggam Mādu hkrung rawt ai lam kaw na Hpung hkrat sum ai du hkra hta Hkristu gaw npu de na gawn dan ai ahkyak dik ai lam ni hpe ngut kre hpring tsup shāngun na rai nga ai.

A. Mādu gaw Kārai Kāsang a Kāsha alat byin na mātu hkrung rawt ai lam hta shāngai hkrum ai “Dawi a nli tum” gaw “Kārai Kāsang a Kāsha” byin wa ai lam gaw Hkristu gaw hkrung rawt ai jaw ē Kārai Kāsang a Kāsha alat hku san da hkrum ai lam mābyin hpe gawn dan nga ai. Da ndai gaw Kārai Kāsang a kābu gāra shiga rai nna dai lam hpe Pawlu gaw kāran da lam hkrum wa ai-1:1-4.

1. Māsha rudi hkam ai mārang ē Kārai rudi hta Kārai Kāsang a Kāsha shing tai rai nga ai Hkristu gaw (Yhn.1:18) Kārai rudi hte hpa mung nseng ai hkum shai shan rai nga ai māsha mābyin māsa hpe bu hpun wa ai. Mādu a māsha rudi hta Mādu gaw Kārai Kāsang a Kāsha nrai nga ai.
2. Hkrung rawt lam a jaw ē Mādu a māsha mābyin māsa gaw chyoi pra san seng ai lam, shātsaw ai lam hte nsam gālai shai hkrum wa ai. Hkrung rawt lam hta Mādu a māsha rudi gaw Kārai byin ai lam “Kāsha byin ai lam” hkrum let, dai gaw Kārai Kāsang a Kāsha hku san da hkrum ai lam, Kārai rudi hte māsha rudi lāhkawng hte rau Kārai Kāsang a Kāsha alat byin ai lam hpe tsun māyu ai-Rom.8:29; Kas.13:33.
3. Hkristu hta chyoi pra ai lam a Wēnyi rai nga ai Kārai rudi gaw Mādu a si hkam lam hta byen gram gālaw ai lam byin wa nna, hkrung rawt ai lam hta Mādu gaw Kārai Kāsang a Kāsha alat hte asak jaw ai Wēnyi byin wa na mātu “pu mājaw” wa let, Mādu a Kārai seng ai asak hpe anhtē kāta de kāran kächyan nna, anhtē hpe Mādu a law la ai kānau ni byin shāngun ai-Rom.1:4; 8:29; 1Kor.15:45b.
4. Hkrang kāsīn gaw Kārai a Kāsha alat hku hkrang kānan gālaw shāpraw ai lam gaw Kārai Kāsang a law la ai Kāsha ni byin wa let, hkrang nsam a daw shan ni byin let, Yērusalem māre hta ngut kre hpring tsup ai Mādu a hkumhkrang byin na mātu rai nga ai-Kol.1:18; 1Pet.1:13.
5. Hkristu gaw Kārai Kāsang a Kāsha hku san da hkrum ai rai nga ai, rai tim anhtē ni gaw san da hkrum mābyin hta, “Kāsha aya byin shāngun ai lam”, “Kārai byin ai lam” mābyin hta nga nga ai lam rai nga ai-Rom.8:28-29.

- a. Hkrung rawt lam hta māsha rudi hta nga ai Hkristu gaw Kārai Kāsang a Kāsha hku san da hkrum let, dai zawn rē ai hkrung rawt lam hku anhtē ni mung Kārai Kāsang a Kāsha ni hku san da hkrum ai lam mābyin hta nga nga ai-kāji.11.
- b. San da hkrum ai lam mābyin a mātu zaw gaw hkrung rawt lam hku rai nna, dai gaw suhprang shāngun ai Wēnyi, san da ya ai Wēnyi, anhtē a wēnyi hta asak dagu hku shānu nga ai Hkristu rai nga ai. Anhtē ni gaw wēnyi hku gāra hku hkawm sa na mātu, san da ya ai wēnyi hpe kābu gāra na mātu hte hkrum kādup hkam sha na mātu shārin la na mātu hkyak hkyak ra nga ai-Yhn.11:25; Rom.8:10-11; Kās.2:24; 1Kor.15:26; 5:4; Rom.8:4; 6, 14.

B. Hpawng jāhtum na Adam rai nga ai māsha rudi hkam la ai Hkristu gaw asak jaw ai Wēnyi byin wa ai-1Kor.15:45b; Bu.6:63; 2Kor.3:6.

1. Yawng māyawng lawm ai lam ngu ai ga si hpe anhtē jai lang ai lam gaw yawng māyawng lawm ai ngu ai anhtē jai lang ai ga si ntsa mādung tawn da ai-hpang jāhtum na Adam hku Hkristu gaw asak jaw ai Wēnyi byin wa ai lam gaw Mādu gaw yawng māyawng lawm ai Wēnyi byin wa ai lam rai nga ai-Hpi.1:19.
2. Naumatic Hkristu rai nga ai asak jaw ai Wēnyi hpe asak Wēnyi (Rom.8:2); Yēsu a Wēnyi (Kas.16:7), Yēsu Hkristu a Wēnyi (Hpi.1:15) hte Mādu Kārai Wēnyi (2Kor.3:18) ngu mung shāga ai.
3. Asak jaw ai Wēnyi hku yawng māyawng lawm ai lam ninggam nga ai Hkristu a māgam hpe Rom 8 hta hpaw hpyen da nna, dai hta asak jaw ai Wēnyi hku māsum lāngai Kārai a asak gaw anhtē a daw māsum nga ai mābyin kāta de kāran kächyan let, anhtē hpe Mādu a dandawng lam a mātu Hkristu hkumhkrang hpe māhkri shawn na mātu Kārai a Kāsha ni hte Hkristu a hkumhkrang byin na mātu asak a māsha ni byin shāngun nna, dai hku Kārai Kāsang a shawng npawt yaw shāda lam hpe hpring tsup shāngun ai-Nin.2:7,9; Rom.8:14; 12:5.

 - a. ‘asak (Greek-zoi) a Wēnyi tāra gaw yubak tāra hte si ai tāra a ta kaw na ngai hpe Hkristu Yēsu hta hkye la sai’-8:2.
 - b. “Hkristu gaw nanhtē hta ē nga nga a yang gaw, hkumhkrang gaw yubak a mājaw si nga rai timung, wēnyi māhtang dinghpring ai a mājaw ahkrung(Greek-Zoi) nga ai”-kāji.10.

- c. “Nyan hpe wēnyi ntsa tawn da ai lam gaw asak (Zoi) hte simsa lam rai nga ai”-kăji.6. “si mat ai ni kaw na Yēsu hpe hkrung shārawt la ai wa a Wēnyi gaw, nanhtē hta ē rawng nga a yang gaw, si mat ai ni kaw na Hkristu Yēsu hpe hkrung shārawt la ai wa gaw, nanhtē hta ē rawng nga ai shi a Wēnyi a lăta hte nanhtē a si chyē ai hkumhkrang ni hpe mung, jăhkrung(Greek-asak) ya na mărin dai”-kăji-11.

C. Hkrung rawt lam hta Hkristu gaw Mădu a hkumhkrang a mătu hkamsham ai ni hpe ningnan shāngai ya ai-1Pet.1:3.

- 1. Naumatic Hkristu gaw Kărai Kăsang a Kăsha alat hte asak jaw ai Wēnyi byin wa nna, dai gaw kamsham ai ni hpe nnan shāngai ai lam, shanhtē hpe Yēsu Hkristu hpe si lam kaw na hkrung shārawt shāngun ai kaw na ninggawn tawa seng ai lāngai sha kăba la ai shāngai lam hta Mădu hte rau Kărai Kăsang shāngai wa ai law la ai Kărai a Kăsha ni byin wa na mătu rai nga ai.
- 2. Hkristu a kamsham ai ni yawng gaw Wēnyi lāngai hta Hkristu a hkumhkrang lāngai kăta de batisma hkam wa sai rai nna, Hkristu a hkumhkrang hpe măhkri shawn lam a mătu ndai Wēnyi lāngai sha hpe lu bang wa ai-1Kor.12:13.
- 3. Hkrung rawt lam hta Hkristu gaw Kărai Kăsang a ga si ni hpe tsun ai kaw na yawng măyawng lawm ai asak jaw ai Wēnyi hku tinang hkum hpe shădawn shădang nnga ai jaw ya wa ai-Yhn.3:34.

IV. Ninggam shătsaw ai mădang rai nga ai ninggam măsım, Hpung hkrat sum lam gaw Yērusalem märe nnan ngut kre hpring tsup lam du hkra Hkristu gaw Mădu a hkrung ai hkye hkra la lam hpe ninggam shătsaw nna, dang lu ai ni hpe gălaw shăpraw let, Yērusalem märe nnan de ngut kre hpring tsup shāngun nga ai.

- A. Hpung a hkrat sum ai măjaw asak jaw ai Wēnyi hku Hkristu gaw Wēnyi sănit-htam sănit shăten da ai asak jaw ai Wēnyi byin wa na mătu ninggam shătsaw wa ai-Shr.1:4; 3:4; 5:6.
- B. Htam sănit shătsaw da ai asak jaw ai Wēnyi hku Hkristu gaw kamsham ni hpe npu de na ni kaw na hkye hkrang la na mătu Mădu a hkurng ai hkye hkrang la lam hpe shăten shătsaw wa ai.
 - 1. Ehpesu märe hta nga ai Hpung yu măya Hpung sak hkrung lam hte Mădu Kărai hpang de shawng ningnan, pyen ding a htoi tu lu ai atsam hte Hkristu hpe asak hku kăbu găra lam yawm mat ai lam-2:1-7.
 - 2. Samurna märe hta nga ai lăhkawng lang si ai lam hpe chyim yu ai lam de woi awn ai hkrat sum lam-kăji.8:11.
 - 3. Pergamu märe Hpung hta nga ai mungkan hte hkungran ai lam hku găyau gumhpawn lam hta mungkan zawn rē lam, Balam hte Nikola a săpe ni a shărin achyin ai lam-kăji.12-17.
 - 4. Htuatira märe hta nga ai Hpung jăw ē shingdaw da sai kataulik hta nga ai ntăra ai shawt ai awu asin gălaw lam, gawngu nawku ai lam hta nat luk suk seng ai shărin achyin lam hte satan seng ai sung htum lam rai nga ai-kăji.18-9.
 - 5. Sardı märe hta nga ai Hpung a jaw ē shingdaw ai Parotensatin hta nga ai Wēnyi măsa si ai lam-si ai lam hte si na zawn byin ai lam-3:1-6.
 - 6. Hpiladehpi märe hta nga ai Hpung a jaw ē shingdaw ai hpunau ni Hpung shărin achyin ai hta lu la ai janmau hpe hkrat sum ai lam-kăji.7-13.
 - 7. Ladoki märe hta nga ai Hpung a jaw ē shingdaw ai hkrat sum ai hpunau ni shărin achyin lam hta kătsi kăhtet byin ai lam hte Hkristu kăta nga ai-kăji.14-22.

C. Anhtē ni gaw danglu ai ni byin măyu yang Kărai Kăsang hpang de anhtē a ningshawng tsawra myit hpe bai lu la ai lam, gawn hkang ai lam hte rawt jat ai lam rai nga ai.

- 1. Ningshawng tsawra myit hpe kau da ai lam gaw prat lădaw yawng Hpung hkrat sum lam a mătu rudi npawt hte hkyak mădung rai nga ai-2:4-5.
- 2. Mădu Yēsu hpe ningshawng tsawra myit hku tsawra ai lam gaw yawng măyawng hta Mădu hpe shawng shăra jaw ai lam rai nga ai. Anhtē ni gaw Hkristu hpe yawng măyawng hta, ginlam yawng hta shawng shăra, ningshawng shăra jaw ra ai, Mădu hpe anhtē sak hkrung lam hta nga ai yawng măyawng hku sawn la na mătu ra nga ai-Kol.1:18b.
- 3. Anhtē ni gaw Mădu Kărai hta anhtē a myit asak yawng găra hpe mung (snr) găra lam hpe mung amai tsawra nga ai-Mht.10-37-39; Shr.12:11.

D. Anhtē ni gaw htam sănit shătsaw ai Naumatic Hkristu a ga shăga ga ai mărang ē mung, dang lu ai chyoi pra ai ni hpe shanhtē a wēnyi hta sak hkrung ai lam jaw ē mung, hkrat sum lam gaw hkye hkrang la hkum wa ai-2:1,7; 1:10; 4:2; 17:3; 21:10.

E. Hkristu a htam sănit shătsaw da ai sumsing seng ai măgam gaw Hkristu a mătu num nnan hpe hkyin lăjang ai lam (19:7-9); num nnan hpyen dap hpe gaw da ai lam (kăji.11-12; 17:14), satan hpe gyit hkang lam (20:1-3); Hkristu hte Kărai a mungdan hpe la hpai lam(kăji.4-6) hte Yērusalem märe hpe ngut kre hpring tsup shāngun lam (2:7; 21:2) ni hpe ngut kre hpring tsup shāngun a mătu rai nga ai.

- F. H pang jāhtum akyu ara gaw ninggam hte ninggam lai di ai māsum lāngai Kārai a ngut kre hpring tsup lam hku jāhtum ngut kre hpring ai Wēnyi gaw la nnan byin wa nna, danglu ai chyoi pra ai gumhpawn ai chyum laika yawng a ginchyum hku hkrang shaw la ai Kārai hte hkrang shaw la ai māsha lāpran ninggawn tawa seng ai tsawra lam a num nnan byin wa lam rai nga ai-22:17a.
- G. Anhtē ni gaw ndai htam sānit shātsaw ai lam ginlam hpe myit mang nna, Kārai hpang de lādu shālai kyu hpyi let “anhtē gaw yawng māyawng lawm ai kaw na htam sānit shātsaw lam de rawt jat māyu wa ai. Mādu, Mādu gaw htam sānit shātsaw wa sai, anhtē mung Hpung hkrat sum ai lam hpe dang lu na mātu htam sānit shātsaw lam hkrum māyu ai, dai zawn hku hkumhkrang gaw gawgap lam nga nna Yērusalem māre de ngut kre hpring tsup shāngun lu na” ngu tsun na mātu ra nga ai (*Incarnation, Inclusion, and Intensification*, p.22).